

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Põllumajandusministri 7. märtsi 2013. a määruse nr 22 „Täpsemad nõuded katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse programmi ja koolitusel käsitletavate teemade kohta” muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määruse „Põllumajandusministri 7. märtsi 2013. a määruse nr 22 „Täpsemad nõuded katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse programmi ja koolitusel käsitletavate teemade kohta” muutmine” eelnõu on koostatud loomakaitseseaduse § 41⁴ lõike 7 alusel. Eelnõu väljatöötamine on tingitud Euroopa Komisjoni (edaspidi *komisjon*) algatatud rikkumismenetlusest nr 2018/2122 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33–79) (edaspidi *direktiiv*) Eesti õigusesse ebapiisava ülevõtmise tõttu.

Eelnõu ja seletuskirja valmistas ette Maaeluministeeriumi toiduohutuse osakonna loomatervise ja -heaolu büroo peaspetsialist Kadri Kabel (625 6546; kadri.kabel@agri.ee), eelnõu juriidilise ekspertiisi tegi õigusosakonna nõunik Katrin Tuula (625 6280; katrin.tuula@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu ja seletuskirja õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165; leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest punktist.

Eelnõuga täpsustatakse katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse (edaspidi *koolitus*) programmi raames käsitletavaid teemasid. Lähtuvalt komisjoni märkusest, mille kohaselt ei ole direktiivi V lisas toodud elemendid Eesti õigusaktis piisavalt lahti seletatud ning on lihtsalt loetletud, täpsustatakse koolitusel käsitletavaid teemasid ning lisatakse iga teema juurde alateemade loetelud. Nõuded teemade kohta tulenevad direktiivi V lisa punktidest 1–11.

Eelnõu punktiga 1 täpsustatakse määruse § 3 punkti 5 sõnastust. Kehtivas määruses on üks koolitusel käsitletav teema katseloomade liigiomane käitumine, katseloomade kasvatamine ja nende elukeskkonna mitmekesistamine. Teema sõnastust täiendatakse selliselt, et edaspidi tuleb teema raames käsitleda ka katseloomade pidamise nõudeid.

Eelnõu punktiga 2 sõnastatakse uuesti määruse § 3 punkt 9. Kehtiva määruse kohaselt on üks koolitusel käsitletav teema anesteesia ja analgeesia. Teema sõnastust täiendatakse sisu paremaks lahti seletamiseks ning eelnõu muudatuse kohaselt on käsitletav teema anesteesia ja analgeesia kasutamine ning nende toime hindamine katseloomadel.

Eelnõu punktiga 3 sõnastatakse uuesti määruse § 3 punktid 11 ja 12. Kehtivas määruses on üks koolitusel käsitletav teema katseloomade hukkamine. Teema sõnastust täiendatakse ning eelnõu muudatuse kohaselt on käsitletavaks teemaks katseloomade hukkamise meetodid loomaliikide kaupa.

Direktiivi V lisa punkti 9 kohaselt peab üks koolitusel käsitletav teema olema humaansete lõpp-punktide kasutamine. Teema sõnastust täiendatakse sisu paremaks lahti seletamiseks ning eelnõu muudatuse kohaselt peab koolitusel käsitlema humaansete lõpp-punktide kasutamist, sealhulgas katselooma hukkamise, menetluste katkestamise või loomkatsest eemaldamise vajalikkuse põhjuseid.

Eelnõu punkti 4 kohaselt loetakse määruse § 3 tekst lõikeks 1 ning paragrahvi täiendatakse lõigetega 2–13, milles on loetletud koolituse teemasid lahti seletavad ja täpsustavad alateemad. Alateemad on kooskõlas Euroopa Komisjoni moodustatud eksperttöörühma väljatöötatud ühist haridus- ja väljaõpperaamistikku käsitleva töödokumendiga, mis kinnitati direktiivi rakendamise eest vastutavate riiklike pädevate asutuste kohtumisel 19.–20. veebruaril 2014. aastal. Alateemad on seotud nimetatud töödokumendis loetletud õpiväljunditega. Eelnõu kohaselt sätestatud loetelud ei ole lõplikud, vaid jätavad koolituse korraldajale vabaduse lisada teemasid oma äranägemisel.

Eelnõu punkti 5 kohaselt tehakse terminoloogiline parandus läbivalt määruse § 4 tekstis. Termin „täiskasvanute koolitusasutus” asendatakse terminiga „täienduskoolitusasutus”. Termin „täienduskoolitusasutus” vastab loomakaitseseaduse ja täiskasvanute koolituse seaduse terminoloogiale.

Eelnõu punktiga 6 täiendatakse määruse § 4 lõikega 1¹. Lõikes 1¹ sätestatakse, et lõikes 1 nimetatud täienduskoolitusasutus juhindub katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse programmi koostamisel Euroopa Komisjoni moodustatud eksperttöörühma väljatöötatud ühist haridus- ja väljaõpperaamistikku käsitlevast töödokumendist, mis kinnitati direktiivi rakendamise eest vastutavate riiklike pädevate asutuste kohtumisel 19.–20. veebruaril 2014. aastal. Euroopa Liidu suunised on ajendatud vajadusest ühtlustamise ja ühise raamistiku järele, millega tagada pädevus ja hõlbustada töötajate vaba liikumist. Euroopa Liidus on loodud ka koolituste heakskiitmise/akrediteerimise süsteem, näiteks akrediteerib erinevates liikmesriikides toimuvaid koolitusi Euroopa Katseloomateaduse Seltside Liit (ingl k *Federation of European Laboratory Animal Science Associations*, lüh FELASA). Koolituse programmi koostamisel tuleb juhinduda nimetatud töödokumendis kirjeldatud väljaõppe moodulitel põhinevast ülesehitusest ja nendega seotud õpiväljunditest. Eristatakse miinimumväljaõppeks vajalikke mooduleid ja teatavaid kindlate ülesannete täitmiseks (nt kirurgiaga seotud) vajalikke lisamooduleid. Oluline on saavutada õpiväljundid. Samas saab paindlikult valida koolituse sisu, õppematerjalid ja õpetamismeetodid, millega õpiväljundid saavutada. Eelnimetatud töödokumendi eestikeelse variandi avaldab Maaeluministerium oma veebilehel.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33–79).

4. Määruse mõjud

Eelnõuga kaasneb väheoluline sotsiaalne mõju. Sotsiaalseks mõjuks on mõju täiendusharidusele. Eelnõu mõjutab katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse programmi koostajaid ja koolituse läbiviijaid, kelleks on täienduskoolitusasutused, ning koolitusel osalejaid. Eelnõuga täpsustatakse katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse programmi raames käsitletavaid teemasid alateemade lisamisega, mis annab selgemad nõuded teadmiste ja oskuste kohta, mida koolituse läbijatelt oodatakse ning aitab parandada koolituse kvaliteeti. Määruse mõju on väga väike, sest muudatused ei mõjuta oluliselt programmi sisu, kestust ega intensiivsust. Eelnimetatud mõju ulatus, sagedus ja ebasoovitava mõju avaldumise risk on väike.

Kuna määruse rakendamisega eeldatavasti ei kaasne olulisi mõjusid, ei ole vajadust koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri” § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi aruannet.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Määruse eelnõu esitati õigusaktide eelnõude infosüsteemis (EIS) kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile ning Haridus- ja Teadusministeeriumile. Haridus- ja Teadusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Keskkonnaministeerium kooskõlastas eelnõu märkustega.

Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks Veterinaar- ja Toiduametile, Tartu Ülikoolile, Eesti Maailikoolile, Tallinna Tehnikaülikoolile, Tallinna Ülikoolile ning katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise ja katseloomade kasutamise ettevõtetele. Veterinaar- ja Toiduamet ning nimetatud huvigrupid ettepanekuid ei esitanud.

Eelnõu kohta esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise või mitteamvestamise kohta on antud selgitused seletuskirjale lisatud tabelis.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti

Kantsler

Eelnõu kooskõlastamise käigus esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise tabel maaeluministri määruse „Põllumajandusministri 7. märtsi 2013. a määruse nr 22 „Täpsemad nõuded katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse programmi ja koolitusel käsitletavate teemade kohta” muutmine” eelnõu seletuskirja juurde

Märkused, ettepanekud	Märkuste ja ettepanekutega arvestamine/mittearvestamine
Keskkonnaministeerium	
<p>Eelnõu punkt 3: paragrahvi 3 punkti 11 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „11) katseloomade liikide põhjal lubatud hukkamise meetodid; Leiame, et see sõnastus on raskesti loetav ja teeme ettepaneku sõnastada punkti 11 muudatus järgmiselt: „11) lubatud hukkamise meetodid katseloomade liikide kaupa;“.</p>	<p>Märkusega on osaliselt arvestatud. Eelnõu punktis 3 on määruse § 3 punkti 11 sõnastust parandatud järgmiselt: „11) katseloomade hukkamise meetodid loomaliikide kaupa;“</p> <p>Sõnastuse muudatus on kooskõlas põllumajandusministri 27. detsembri 2012. a määruse nr 94 “Loomkatse raskusastmete määratlused ja loomkatse liigitamise täpsemad nõuded raskusastmete järgi ning katselooma hukkamise nõuded ja hukkamise meetodid” lisa “Katselooma hukkamise meetodid loomaliikide kaupa“ pealkirja sõnastusega.</p>
<p>Eelnõu punkt 4: paragrahvi 3 uus lõige 2 punkt 2: „2) loomade liigid ja nende arengustaadiumid, kellele kohaldatakse asjakohaseid õigusakte;“ – leiame, et võiks täpsustada ning näiteks panna „asjakohaste loomade liigid või liigirühmad“. Põhjendus: kuna muidu on teema liiga lai. Selgroogseid loomaliike on väga palju (kümneid tuhandeid) ja ei ole mõeldav et neid kõiki liigi kaupa tutvustataks. Pigem on siin ilmselt mõeldud et antakse ülevaade mis tüüpi loomadega katset planeerides tuleb antud regulatsioone jälgida, ehk et mis loomarühmad on välja arvatud.</p>	<p>Mittearvestatud, antud selgitus. Eelnõu punktis 4 määruse § 3 lõike 2 punkti 2 sätestamisel on silmas peetud, et koolituse alateemana käsitletakse Euroopa Liidu õigusest tuleneva katseloomade kaitse regulatsiooni kohaldamisala.</p> <p>Loomad ja nende arengustaadiumid, kellele kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/63/EL nõudeid, on loetletud nimetatud direktiivi artikli 2 lõigetes 3 ja 4. Loomakaitseaduses on katselooma mõiste avatud § 2 lõikes 4.</p> <p>Alateema ei ole liiga lai, sest mõeldud ei ole kõikide loomade liigi kaupa tutvustamist, vaid selle tutvustamist, millistele loomadele ja nende arengustaadiumitele kohaldatakse katseloomade kaitse regulatsiooni.</p>
<p>Eelnõu punkt 4: paragrahvi 3 uus lõige 5 Punkt 4, lõige 5 „Lõike 1 punktis 4 nimetatud teema sisaldab vähemalt järgmisi alateemasid:“. Selle kohta on küsimus. Lõike 1 punkt 4 on järgmine: „asjakohane liigispetsiifiline bioloogia,</p>	<p>Märkusega on arvestatud. Alateemade loetellu on lisatud täpsustus geneetika alateema kohta. Eelnõu punktis 4 on määruse § 3 lõiget 5 täiendatud punktiga 4 järgmiselt:</p>

<p>sealhulgas katseloomade anatoomia, füsioloogia, paljunemine, geneetika ja geneetiline muundamine;“. Täpsustuste juures on toodud ära kõik teemad peale geneetika. Kas see peaks olema mainitud ka alapunktides?</p>	<p>4) asjakohaste liikide puhul erinevate liinide olemasolu ja nende geneetilised erinevused ning katseloomade heaolu ja teadustulemusi mõjutavad asjaolud.</p>
<p>Eelnõu punkt 4: paragrahvi 3 uus lõige 5 Punkt 4, lõige 5. Kas selle lõike puhul peaks olema ka liikide puhul täienduseks ees sõna „asjakohane“ vastavas käändes? Viidatavas punktis on see mainitud, kuid lõike all olevates punktides on toodud lihtsalt sõna „katseloomad“. Sama kartus, mis varasemalt, et teemade ring läheb liiga laiaks. Direktiivi vastavas lisas on selle lause alguseks „<i>Basic and appropriate</i>“, seega kui lisada siia asjakohane ning ka sobiv tõlge sõnale „<i>basic</i>“ oleks teemade ring hoovatavam.</p>	<p>Mittearvestatud, antud selgitus. Kuna käsitletava teema pealkirjas on välja toodud, et käsitlema peab asjakohast liigispetsiifilist teavet, siis leiame, et ei ole vajalik korrata seda nõuet alateemade loetelus.</p>